

REMISSVAR

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Vårt datum: 2024-10-16

Vårt diarienummer: ADM/2024:342

Ert datum: 2024-06-27

Er beteckning: A2024/00878

Kopia till Utbildningsdepartementet

Styrkraft för lyckad integration

Allmänna synpunkter

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har, liksom de flesta övriga myndigheter i statsförvaltningen, fått ett avdrag på en procent på sitt förvaltningsanslag 2024. En sådan besparing ska göras även 2025 och 2026. Oaktat detta avdrag är CSN:s ekonomi ansträngd. Förslaget i utredningen skulle öka CSN:s kostnader utan att det ges någon kompensation till myndigheten.

Statsförvaltningen i stort strävar mot en minskad administration för myndigheter. CSN konstaterar emellertid att förslaget för CSN:s del istället medför en ökad administrativ börda samtidigt som det är oklart vilka effekter som kan uppnås.

4.2.1 Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken upphävs

CSN har inget att erinra mot förslaget.

4.2.2 Ett integrationsperspektiv ska integreras i vissa myndigheters ordinarie verksamheter

CSN avstyrker förslaget.

Myndigheten anser att förslaget till ny bestämmelse i 5 a § förordningen (2017:1114) med instruktion för Centrala studiestödsnämnden (CSN:s instruktion) är svårtillämpat.

De övergripande målen med studiestödet fastställdes senast i budgetpropositionen 2024.¹ CSN anser att förslaget till den nya bestämmelsen i 5 a § leder till tolkningssvårigheter avseende hur målen för studiestödet ska förhålla sig till de mål som CSN uppfattar följer av den föreslagna lydelsen i instruktionen.

Enligt förslaget ska CSN beakta de konsekvenser som myndighetens beslut och verksamhet kan få för integrationen av utrikes födda. Det anges dock inte vad detta innebär eller på vilket sätt konsekvenserna ska beaktas. Vid

¹ Prop. 2023/24:1 Utgiftsområde 15, s. 5

REMISSVAR

beslutsfattande inom studiestödsverksamheten är CSN bunden av de ramar som framgår av befintligt regelverk. Det saknas utrymme att i beslut om studiestöd beakta beslutens konsekvenser för integrationen.

För det fall avsikten med förslaget i 5 a § CSN:s instruktion är att CSN ska tillämpa sitt regelverk på olika sätt beroende på om beslutet rör en person som är utrikesfödd eller inte, bedömer CSN att det är i strid med objektivitetsprincipen (5 § förvaltningslagen [2017:900]).

Utredningen har lämnat förslag till likalydande förändringar i flera olika myndigheters instruktioner, dvs. att myndigheterna ska beakta de konsekvenser som myndighetens beslut och verksamhet kan få för integrationen av utrikes födda. Konsekvenserna av förslagen blir dock olika beroende på om det gäller en myndighet som utövar löpande myndighetsutövning som exempelvis Försäkringskassan och CSN, eller en myndighet som i huvudsak bedriver en annan typ av verksamhet.

4.2.3 Myndigheternas redovisning ska vara uppdelad efter svensk respektive utländsk bakgrund

Av 8 § CSN:s instruktion framgår att CSN i sitt uppföljnings- och analysarbete ska presentera och analysera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta. Enligt utredningens förslag ska redovisningen när det är relevant även vara uppdelad efter födelseregion. CSN uppfattar att det åligger myndigheten att göra bedömningen när det är relevant att en redovisning är uppdelad efter födelseregion för att på så sätt skapa ett sådant kunskapsunderlag om tillståndet för integrationen av utrikes födda som efterfrågas. CSN bedömer inte att de nuvarande motiven som utredningen anger för att samla in uppgifterna ger myndigheten tillräcklig vägledning för att göra den bedömningen.

CSN uppfattar att förslaget förutsätter att myndigheten behöver lägga till födelseregion i ett antal tabeller i sin databas för officiell statistik. Därutöver kommer myndigheten antingen behöva infoga ett särskilt avsnitt i sin årsrapport om studiestöden eller sprida ut uppgifter om födelseregion i hela rapporten. CSN tolkar det även som att myndigheten kommer att behöva tillgodose det nya uppföljningskravet i någon eller några ytterligare rapporter varje år.

CSN saknar uppgifter om födelseregion i de egna registren. Det innebär att CSN måste inhämta sådana uppgifter från SCB, vilket medför en tillkommande kostnad för CSN och fördröjning av publiceringen av statistikuppgifter. CSN publicerar idag sin statistik i nära anslutning till referenstidernas slut. Förslaget innebär att publiceringen av denna statistik skulle förskjutas till ett senare tillfälle än idag. Sannolikt skulle inte heller CSN:s årsrapport om studiestöden hinna slutföras till den 20 april, vilket är en tidpunkt som fastställts i 6 § CSN:s instruktion. Kostnaden för inhämtande av uppgifter från SCB är heller inte försumbar. Förslaget skulle även få stor påverkan på arbetet med CSN:s årsredovisning.

CSN instämmer i att det finns ett värde i att följa väsentliga aspekter av integrationsarbetet. CSN anser emellertid att det är bättre att CSN i regleringsbrev ges specifika uppdrag för att belysa olika frågor.

Mot bakgrund av vad som framförs ovan avstyrker CSN förslaget i sin nuvarande utformning.

6.4 Sociala förmåner som kan påverka nyanländas inkomster

Studiestöd är en social förmån. Studiestödet finns emellertid inte omnämnt i detta avsnitt, varken som studiehjälp, studiemedel eller studiestartsstöd.

7 Det ekonomiska utbytet av arbete för deltagare i etableringsprogrammet

I utredningen analyseras marginaleffekter och tröskeleffekter av olika slag och för olika grupper. CSN kan konstatera att det finns nyanlända som har studiestöd som finansiering istället för etableringsersättning. Analyserna i utredningen görs dock enbart i förhållande till inkomster i form av lön.

Studiestödet ger individer möjlighet att studera. Det görs dels med ett statligt bidrag, dels med ett lån som i princip bekostas av den enskilde. Utredningens analys skulle behöva kompletteras med en analys i förhållande till studiestödsnivåerna eftersom studiestöd är ett alternativ till etableringsersättning när den utländska medborgaren bedriver studier. I den analysen bör man ta hänsyn till att en hög andel av de berörda utländska medborgarna har rätt till det högre bidraget inom studiemedel.² Upplysningsvis kan CSN informera om att 4 procent av de tredjelandsmedborgare som beviljades studiemedel under 2023 hade vistats i Sverige under mindre än två år.³

Beslut om detta remissvar har fattats av tillförordnade chefsjuristen Jeanette Lundqvist efter föredragning av verksjuristerna Petra Hedin och Sara Ljung samt utredaren Alexandra Swenning. I arbetet med remissvaret har även verksamhetscontrollern Anna Burell, analytikern Carl-Johan Stolt och verksamhetsutvecklaren Stefan Nilsson deltagit.

Jeanette Lundqvist

Petra Hedin

Sara Ljung

Alexandra Swenning

² CSN:s olika studiestöd ger följande belopp per månad (studiestödsbeloppen har beräknats genom att veckobeloppen har multiplicerats med 4 1/3).

- Studiestartsstöd: 11 800 kronor per månad. Studiestartsstöd består enbart av bidrag.
- Studiemedel med generell bidragsdel: 14 250 kronor per månad, varav 4 320 kronor är bidrag och 9 930 kronor är lån.
- Studiemedel med högre bidragsdel: 14 250 kronor på månad, varav 9 560 är bidrag och 4 690 kronor är lån.
- Studiehjälp – 1 250 kronor per månad. Studiehjälp betalas normalt ut 10 månader per år.

³ Av de 29 922 tredjelandsmedborgare som beviljades studiemedel under 2023 hade 1 196 personer varit i Sverige i minst ett och max två års tid.